

הלכות פסולי המקדשין פרק ח

א. חטאת העוף שנתערכה בעולת העוף, או עולת העוף שנתערכה בחטאת העוף אפלו אחד ברבוא כלן ימותו. במה דברים אמורים, בשהיו מפרשות בשעת לקיחת הבעלים, זו חטאת וזו עולה; אבל אם הביא עופות לחובתו, מהן חטאת ומהן עולה, ולא פרש אלא כלן סתומות, ונתערכה חטאת או עולה בחובה זו הסתומה יש להן דינים אחרים.

ב. וכיצד דיניהן: אם נתערכה חטאת בחובה זו הסתומה, אין כשר אלא מנין חטאות שבחובה בלבד; אבל מנין העולות שבחובה, עם החטאת שנתערכה בהן פסולין, שהרי נתערכה חטאת בעולות. לפיכך אם היתה החובה שתים בחטאת חצי החובה כשר, וחצייה פסול; ויראה לי שהוא עושה כלן למטה, כמעשה חטאת.

ג. וכן אם נתערכה עולה בחובה זו הסתומה, אין כשר אלא מנין עולות שבחובה; אבל מנין החטאות שבחובה, עם העולה שנתערכה בהן פסולין, שהרי נתערכה עולה בחטאות: בין שהיתה החובה הסתומה מרבה על העולות שנתערכו בה, בין שהיו העולות מרבין על החובה הסתומה, בין שהיו שתיהן שוות אין כשר אלא מנין עולות שבחובה. לפיכך אם היתה החובה שתים בעולה חצי החובה כשר, וחצייה פסול; ויראה לי שהוא עושה כלן למעלה, כמעשה עולה.

ד. חובה סתומה וחובה אחרת סתומה שנתערכו, בין שהיו שתיהן משם אחד, כגון קני זבים עם קני זבים, או משני שמות, כגון קני זבים עם קני יולדות, בין שהיו שתיהן לאדם אחד, בין שהיו לשנים אם היו שניהן שוות, מחצה כשר ומחצה פסול: בין שעשה הכל למעלה, או הכל למטה, או עשה חצין למעלה וחצין למטה לעולם מחצה כשר, ומחצה פסול.

ה. מפני שהכל חצין עולה וחצין חטאת, והחטאת למטה והעולה למעלה אם עשה הכל למעלה, חצין פשרות והן העולות; ואם עשה כלן למטה, חצין פשרות והן החטאות. עשה חצין למטה וחצין למעלה חצי החצי שעשה למעלה כשר, מפני התערבת, והוא עולות; וחצי החצי שלמטה, כשר והוא חטאות.

ו. היו שתי החובות הסתומות שנתערכו זו גדולה מזו, כגון שהיתה אחת ארבעה עופות והשניה ששה אם עשה הכל למעלה, או עשה הכל למטה, מחצה פסול ומחצה כשר, מטעם שבארנו. עשה חצין למטה, וחצין למעלה אם אחר ששאל עשה כן, המועט כשר; ואם מדעתו עשה, המרבה כשר.

ז. זה הכלל: כל שעשה הכוהן מדעתו חצין למעלה וחצין למטה, ואי אפשר שלא יהיה משלאחד למעלה ולמטה הרי זה המרבה כשר; הואיל ודבר ידוע שמקצת קרבנותיו למעלה ומקצתן למטה, יהיו כל קרבנותיו כשרים.

ח. שנים שלקחו קניהם בערוב, או שנתנו דמי קניהם לכוהן לאיזה שירצה הכוהן יקריב חטאת, ולאיזה שירצה יקריב עולה: שאין הקנים מתפרשין אלא בלקיחת הבעלים או בעשית הכוהן, כמו שבארנו.

ט. היו לפני הכוהן חטאות ועולות עשה שתייהן למעלה, או שתייהן למטה מחצה כשר, ומחצה פסול. עשה חצין למעלה, וחצין למטה, ולא ידע אם החטאות הם שעשה למטה, או העולות הרי הכל פסול: שאני אומר העולות הם שעשה למטה, והחטאות למעלה.

י. היו לפניו שלושה צבורי עופות, אחד חטאות, ואחד עולות, והאחד סתום חציו עולות וחציו חטאות, ולא פרשו אם עשה כלם למעלה או למטה, מחצה כשר ומחצה פסול. עשה חצין למעלה וחצין למטה אין הכשר אלא הסתום בלבד, שעשה חציו למעלה וחציו למטה, והוא מתחלק בין הבעלים, ועולה לשניהן: שהרי הכוהן אינו יודע לאיזה מהן פרש, ולאיזה מהן היה הסתום. ושני הצבורין המפרשין, פסולין שהרי לא ידע איזה עשה למעלה, ואיזה עשה למטה, ושמא העולה נעשית למטה, והחטאת למעלה.

הלכות פסולי המקדשין פרק ט

א. קן סתומה שפרח ממנה גוזל לאויר, או שפרח לבין העופות שומותו כלן, או שמת גוזל אחד יקח זוג לשני. פרח לבין הקרבות פסול, ופוסל אחד כנגדו: שהגוזל הפורח מקן סתומה לבין הקרבות, פסול ופוסל אחד כנגדו.

ב. כיצד: פרח גוזל מן הסתום, לעשרה עופות סתומות אם עשה חמשה למטה, וששה למעלה, הרי חמשה עולות כשרות מהששה שלמעלה, וארבע חטאות כשרות מהחמשה עופות שנעשו למטה: שאני אומר שמא הגוזל הפורח, הוא אחד מהחמשה שלמטה.

ג. וכן אם עשה מהם ששה למטה, וחמשה למעלה נמצא הכשר חמש חטאות, וארבע עולות: שאני אומר שהגוזל מהחמשה שלמעלה. נמצא הכשר מהעשרה, תשעה הרי פסל אחד.

ד. ארבעה עופות סתומות, וארבעה עופות שניות סתומות, פרח אחד מן הראשונות לשניות פסל אחד מן השניות. אחר שנתערבו, חזר אחד מן השניות ופרח לראשונות פסל אחד מן הראשונות; ונמצא הכשר מן הראשונות, שתיים בלבד. חזר אחד ופרח מן הראשונות לשניות, אפלו כל היום אין מוסיף להפסיד יתר על זה: שאפלו הן מערבות כלן זו בזו מחצה כשר ומחצה פסול, כמו שבארנו.

ה. צבור אחד יש בו שני עופות, ובשני ארבעה, ובשלישי ששה, וברביעי שמונה, ובחמישי עשרה, ובששי שנים עשר, ובצבור שביעי ארבעה עשר, ופרח גוזל מן הראשונה לשניה, ואחד מן השניה לשלישית, ומשלישית לרביעית, ומרביעית לחמישית, ומחמישית לששית, ומששית לשביעית, וחזר אחד ופרח מצבור לצבור, עד שחזר לראשונה שפרח ממנה הראשון פוסל אחד בהליכתו, ואחד בחזירתו: הראשונה והשניה, אין להם כלום; והשלישית יש לה שני עופות, הרביעית יש לה ארבעה, החמישית יש לה ששה, הששית יש לה שמונה, השביעית יש לה שתיים עשרה.

ו. חזר אחד ופרח פעם שניה מזו לזו, וחזר אחד ופרח מן האחרונה לשלמעלה ממנה עד שחזר לראשונה פוסל אחד בהליכתו, ואחד בחזירתו: השלישית והרביעית, אין להם כלום; החמישית יש לה שני עופות כשרים, והששית יש לה ארבעה, והשביעית יש לה עשרה.

ז. פרח פעם שלישית גוזל מזו לזו, וחזר פעם רביעית מזו לזו פוסל אחד בהליכתו, ואחד בחזירתו: החמישית והששית, נפסלו כלן; והשביעית, נשארו לה שמונה עופות כשרין. כשיעשה הארבעה עשר, שבע למטן ושבע למעלן יהיו שמונה מהן כשרין והששה פסולין, מפני תערובת גוזלות אלו שפרחו בהליכה ובחזירה.

ח. קן סתומה וקן מפרשת, פרח מן הסתומה למפרשת יקח זוג לשני. חזר, או שפרח אחד מן המפרשות לסתומה, ולא ידע זה שפרח, אם היה עולה או חטאת ימותו כל העופות שבסתומה: שאם עולה נתערבה בהן, כל החטאות שבה פסולות, ואם חטאת נתערבה בהן, כל העולות שבה פסולות; לפיכך ימותו כלן.

ט. חטאת מכאן ועולה מכאן, וסתומה באמצע, פרח מן האמצע לצדדין, אחד הלך ואחד הלך לא הפסיד כלום, אלא יאמר זה שהלך אצל החטאות חטאת, וזה שהלך אצל העולות עולה. חזר אחר שנתערבו, ופרח אחד מכאן ואחד מכאן לאמצע השנים האמצעיים ימותו, שהרי הן חטאת ועולה מערבין; והצדדין, אלו יקרבו חטאת ואלו עולה כשהיו. פרח מן האמצעיים לצדדין, כלן ימותו שמא עולה נתערבה בחטאות, וחטאת בעולות.

הלכות פסולי המקדשין פרק י

א. האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר ילדה זכר, מביאה ארבעה עופות: שנים לנדרה, והן עולה כמו שבארנו; ושנים לחובתה משום לידה, והן אחד עולה ואחד חטאת. נמצאת למד שהכוהן צריך לעשות שלוש פרידין למעלן, ופרידה אחת למטן. טעה ועשה שתיים למעלן ושתיים למטן, ולא נמלך צריכה להביא עוד פרידה אחת, ויקריבנה למעלה.

ב. במה דברים אמורים, בשהביאה הארבעה ממין אחד, שהיו כלן תורין או בני יונה; אבל אם היו שתי תורין עם שני בני יונה, ועשה שתיים למעלה ושתיים למטה צריכה להביא עוד תור ובן יונה, ויעשה שתייהן למעלה כדי לצאת ידי חובתה.

ג. שאם עשה בתחלה שתי התורין למטה, צריכה תור למעלה להשלים חובתה; ואם עשה שני בני היונה למטה, צריכה בן יונה למעלה להשלים חובתה: שאין אדם מביא חובתו גוזל אחד תור ואחד בן יונה, אלא או שניהן תורין או שניהן בני יונה.

ד. פרשה נדרה, ואמרה לכוהן אלו לנדרי ואלו לחובתי, ועשה אותם הכוהן שתיים למעלה ושתיים למטה, ולא ידע איזה מהן עשה למעלה צריכה להביא שלוש עופות, שנים לנדרה ואחד

לְהַשְׁלִים חֻבַּתָּהּ; וַיַּעֲשׂוּ הַשְּׁלוּשָׁה לְמַעַלָּה, שְׁהָרִי פִּרְשָׁה נְדָרָה, וְשָׂמָא שְׁנַיִם שְׁלֹנָדָר נַעֲשׂוּ לְמַטָּה, שֶׁהֵם פְּסוּלוֹת.

ה. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בְּשֶׁהִבִּיֶּאֱהָה אֶרְבַּעַּה שְׁפִרְשָׁה נְדָרָה בְּשָׁנִים מִהֵן מִמִּין אֶחָד; אָבֵל אִם הָיוּ שְׁנֵי מִינִין, תְּבִיא אֶרְבַּעַּה אַחֲרִים שְׁנַיִם מִמִּין שְׁפִרְשָׁה בּוֹ נְדָרָה, יַעֲשׂוּ לְנְדָרָה, וּשְׁנַיִם מֵאִיזָה מִין שְׁתַּרְצָה יִהְיוּ לְחֻבַּתָּהּ, וַיַּעֲשׂוּ אֶחָד לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה.

ו. קִבְּעָה נְדָרָה וְאִמְרָה, אִם אֵלֶּד זָכָר, הָרִי עָלַי שְׁתֵּי תוֹרִים, וַיִּלְדָּה, וְהִבִּיֶּאֱהָה אֶרְבַּעַּה עוֹפוֹת, שְׁנַיִם לְנְדָרָה וּשְׁנַיִם לְחֻבַּתָּהּ, וַעֲשֵׂה שְׁתֵּים לְמַעַלָּה וּשְׁתֵּים לְמַטָּה, וְלֹא יָדַע אִיזָה נַעֲשֵׂה לְמַעַלָּה וְלֹא אִיזָה נַעֲשֵׂה לְמַטָּה, וְגַם הִיא שִׁכְחָה וְלֹא יָדָעָה בְּאִיזָה מִין קִבְּעָה נְדָרָה, אִם בְּתוֹרִים אוֹ בְּבָנֵי יוֹנָה הָרִי זֶה צְרִיכָה לְהִבִּיא שְׁתֵּי תוֹרִים עִם שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה לְנְדָרָה, וַיַּעֲשׂוּ אֶרְבַּעַּתָן לְמַעַלָּה, וְתִבִּיא גּוֹזֵל אֶחָד לְהַשְׁלִים חֻבַּתָּהּ, וַיַּעֲשֵׂה לְמַעַלָּה: שִׁכְבָּר עָשָׂה שְׁתֵּים לְמַטָּה, שֶׁהֵם חֲטָאת.

ז. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בְּשֶׁהִבִּיֶּאֱהָה אֶרְבַּעַּה תַּחֲלָה מִמִּין אֶחָד; אָבֵל אִם הָיוּ שְׁנֵי מִינִין, צְרִיכָה לְהִבִּיא שְׁשֶׁה עוֹפוֹת שְׁתֵּי תוֹרִים עִם שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה לְנְדָרָה, וְתִבִּיא לְחֻבַּתָּהּ שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה לְהַעֲשׂוֹת אֶחָד לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה.

ח. וְכֵן אִם נִתְּנָתָם לְכוֹהֵן, וּשְׁכַחָה מֶה נִתְּנָה לוֹ, וְהָלַךְ הַכוֹהֵן וַעֲשֵׂה, וְאִינוּ יוֹדְעֵי הִכֵּן עָשָׂה, אִם הִפֵּל לְמַעַלָּה אִם הִפֵּל לְמַטָּה, אוֹ מִחֲצָה לְמַעַלָּה וּמִחֲצָה לְמַטָּה הָרִי זֶה תְּבִיא שְׁתֵּי תוֹרִים עִם שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה לְנְדָרָה, וְתִבִּיא שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה לְחֻבַּתָּהּ.

ט. קִבְּעָה חֻבַּתָּהּ וְקִבְּעָה נְדָרָה, וּשְׁכַחָה בַּמָּה קִבְּעָה, וְאִפְשָׁר שְׁחֻבַּתָּהּ כָּבֵשׁ לְעוֹלָה, וּפְרִידָה אַחַת תּוֹר אוֹ בֶּן יוֹנָה לְחֲטָאת לְפִיכָךְ תְּבִיא שֵׁשׁ פְּרִידִין, אֶרְבַּע לְנְדָרָה וּשְׁתֵּים לְחֻבַּתָּהּ, וְעוֹד תְּבִיא חֲטָאת אַחַת בֶּן יוֹנָה אוֹ תּוֹר, עִם הַכָּבֵשׁ; נִמְצְאת שֶׁהִבִּיֶּאֱהָה שִׁבְעָה עוֹפוֹת. וְכָל הַחֲטָאוֹת הָאֵלּוּ, אֵינָן נֶאֱכָלוֹת מִפְּנֵי שֶׁהֵם סֵפֶק.